

PRINCIPIILE GENERALE ALE EXTRĂDĂRII ÎN LUMINA REGLEMENTĂRIILOR INTERNAȚIONALE ȘI A OPINIILOR DOCTRINARE

Ioan HUȚANU,
doctorand,

Institutul de Istorie, Stat și Drept
al Academiei de Științe a Moldovei

SUMMARY

Multilateral extradition treaties and other international legal instruments have repeatedly established the requirements for extradition and have defined the conditions for extradition. Although differences still exist in the national regimes for extradition in similar cases, a number of general principles arising from the extradition laws, procedures and practices of states, such as the principles of double criminality and specialty, can be deduced. In the present article, the author analyses these principles in the light of international regulations and doctrinal opinions in the field.

Dreptul internațional lasă la latitudinea statelor să-și stabilească cadrul juridic național în materia extrădării. Condițiile și cerințele pot varia semnificativ de la o țară la alta. Parțial, aceasta se datorează tradițiilor și abordărilor diferite din cadrul jurisdicțiilor sistemului de drept anglo-saxon și al celui romano-germanic. Astfel, de exemplu, statele din sistemul romano-germanic refuză, de obicei, să extrădeze propriii cetățeni, în timp ce naționalitatea nu este, de obicei, un motiv de refuz în jurisdicțiile sistemului anglo-saxon.¹ Pe de altă parte, probele și cerințele aplicabile în temeiul sistemului juridic anglo-saxon sunt necunoscute și, în mod frecvent, imposibile de realizat pentru statele sistemului romano-germanic care solicită extrădarea. În practică, aceste și alte diferențe au fost cauza complicațiilor în relațiile de extrădare.²

Totuși, în ultimele decenii, unele dintre aceste impedimente au fost eliminate sau, cel puțin, atenuate în cursul modificărilor legislației naționale într-o serie de state (de exemplu, în Australia – Legea din 1988 privind extrădarea și în Canada – Legea din 1999 privind extrădarea), precum și în unele acorduri bilaterale.³ Tot mai des, tratatele multilaterale de extrădare și alte instrumente juridice internaționale au consacrat obligația de extrădare și au definit condițiile și cerințele pentru extrădare. Deși continuă să existe diferențe, regimurile naționale de extrădare, în multe cazuri, sunt similare și este posibil să fie dedus un număr de *principii generale* care rezultă din legile de extrădare, procedurile și practicile statelor, cum ar fi următoarele:

- *principiul dublei incriminări* – conform căruia extrădarea va fi acordată numai în cazul în care delictul imputat

persoanei solicitate este o infracțiune în baza jurisdicției atât a statului solicitant, cât și a statului solicitat;

- *principiul specialității* care prevede că statul solicitant poate supune urmării penale persoana extrădată doar pentru infracțiunile specificate în cererea de extrădare, cu excepția cazului în care există consimțământul statului solicitat. În mod similar, statul solicitant nu poate să reextrădeze persoana unui stat terț, fără acordul statului solicitat. De menționat că evoluțiile recente din Europa au modificat semnificativ practica tradițională în ce privește cerința dublei incriminări și regula specialității.

1. Principiul dublei incriminări (*"ne bis in idem"*)

Dubla incriminare presupune faptul că actele imputate persoanei a cărei extrădare este solicitată trebuie să constituie infracțiune în baza legislației atât a statului solicitant, cât și a statului solicitat (de ex., art.1, p.1 al Convenției Europene din 1957 cu privire la extrădare; art.3, p.1 al Convenției Interamericane din 1981 cu privire la extrădare; art.56, p.3 al Convenției de la Minsk din 1993; art.2, p.2 al Tratatului-tip privind extrădarea).

După cum subliniază Bert Swart, suveranitatea, egalitatea, reciprocitatea, prezența sau lipsa intereselor reciproce și protecția individului de un tratament inechitabil în statul solicitant sunt factorii determinanți ai cooperării interstatuale. Cu toate acestea, în esență, toate tratatele de extrădare (ca și legislația națională în materie de extrădare) prevăd incriminarea actului ca infracțiune în conformitate cu legislația statului solicitat în calitate de condiție de bază pentru extrădarea posibilă.⁴

Referindu-se la principiul dublei

incriminări, G. Gilbert menționează că odată cu creșterea dependenței de metoda eliminativă în calitate de metodă de identificare a cazurilor de extrădare, excluzându-se treptat metoda enumerativă, a devenit general acceptat că pentru realizarea criteriului dublei incriminări este suficient ca actele comise de persoana în cauză să fie o infracțiune în conformitate cu legislația ambelor state, chiar dacă acestea aplică o definiție diferită pentru un astfel de comportament.⁵

Valoarea regulii "dublei incriminări" este redată, în special, de cazul Eisler. Gerhard Eisler, în anul 1948, temându-se de tîrmărire penală, a evadat din SUA în Marea Britanie. Statele Unite au apelat cu o cerere de extrădare la Regatul Unit, în portul căruia trebuia să intre nava pe care se afla dl Eisler. De îndată ce nava a intrat în portul englez, autoritățile l-au arestat pe dl Eisler, iar problema extrădării lui a fost examinată de către un tribunal britanic. Temeiurile juridice pentru extrădare erau prevăzute de către Tratatul cu privire la extrădare din 1931 dintre SUA și Marea Britanie. Cu toate acestea, instanța a refuzat extrădarea din motiv că calomnia de comiterea căreia a fost acuzat G. Eisler, nu a fost inclusă în lista infracțiunilor pasibile de extrădare și nu era pedepsită în temeiul legislației Marii Britanii.⁶

Un alt caz celebru care implică "dubla incriminare" a fost cazul magnatului olandez de bere Heineken. În 1983, Heineken a fost răpit și reținut ilegal în Olanda. În anul 1984, la cererea autorităților olandeze, persoanele acuzate de comiterea acestei crime au fost arestate în Franța, însă un tribunal francez a refuzat extrădarea acestora, pentru că actul în cauză nu a fost inclus în lista infracțiunilor

pasibile de extrădare în conformitate cu Tratatul de extrădare din 1898 dintre Franța și Olanda. În temeiul acestui tratat, erau pasibile de extrădare doar persoanele vinovate de răpirea și deținerea ilegală a copiilor.⁷ Aceste precedente vin să demonstreze importanța principiului "*ne bis in idem*" (dublei incriminări) pentru realizarea extrădării.

Regula "dublei incriminări" fost introdusă pentru prima dată în circuitul științific în anul 1887, de către juristul german H. Lammashem.⁸ Institutul de Drept Internațional în celebra Rezoluție de la Oxford, evidențiind importanța acestei reguli, a atenționat asupra faptului că este necesar ca actele pasibile de extrădare să fie sancționate în conformitate cu legislația ambelor state - atât a celui solicitant, cât și a celui solicitat.⁹

Definiții ale principiului "dublei incriminări" cel mai des pot fi întâlnite în literatura de specialitate, iar în unele cazuri - și în jurisprudență. L. Oppenheim a văzut esența acestei reguli în aceea că ea nu permite extrădarea unei persoane al cărei comportament nu constituie o infracțiune conform legislației penale a statului căruia i se solicită extrădarea, precum și a statului care o solicită.¹⁰ După A. Shearer, actul nu este unul pasibil de extrădare, cu excepția cazului în care acesta reprezintă o infracțiune în conformitate cu legislația statului solicitat.¹¹

Deși la prima vedere pare că interpretarea principiului dat nu prezintă dificultăți, există multe cazuri din practică când instanțele judecătorești s-au confruntat cu probleme dificile de interpretare a "dublei incriminări". Ca un exemplu, se poate face referire la cazul *Factor vs Laubenheimer*TM examinat de

Curtea Supremă de Justiție din SUA, în care învinuitul în legătură cu cererea de extrădare a Angliei a fost arestat în statul Illinois.

John Jacob Factor a contestat legalitatea extrădării, pe motiv că actul, de comiterea căruia îl acuza guvernul britanic (îmbogățirea prin fraudă), nu era infracțiune în conformitate cu legislația statului Illinois. Problema consta în faptul că trebuia găsit un răspuns clar la întrebarea dacă Tratatul de extrădare între SUA și Marea Britanie din 1842 solicita recunoașterea actului de extrădare în orice stat din SUA și dacă la luarea deciziei trebuia să se țină cont de legislația statului Illinois. Deși actul, pentru care se solicita extrădarea, era interzis prin lege în cele mai multe state din SUA, legislația statului Illinois nu-l considera crimă.

Curtea Supremă de Justiție din SUA a recunoscut că condiția respectivă nu este suficient de clar expusă în textul Tratatului și, în scopul de a clarifica sensul său, el a decis să recurgă la materialele pregătitoare și la corespondența diplomatică între părți cu privire la subiectul în discuție. Curtea a declarat: "*...Din corespondența diplomatică de încredere este clar că Guvernul a declarat că Tratatul din 1842 angajează ambele părți să extrădeze persoanele acuzate de comiterea oricăror dinlre actele prevăzute la art. 9, fără a lua în considerație evaluarea penală a acestora în conformitate cu legislația locului de azil ...*" Extrădarea, în aprecierea Curții, ar putea fi pusă în aplicare, ținând cont de faptul că act este considerat a fi infracțiune în tratat și în legislația ambelor state. Constatând că cerințele tratatului au fost respectate,

Curtea a decis extrădarea lui J.J. Factor în Marea Britanie.

Astfel, în acest caz, Curtea Supremă de Justiție s-a pronunțat în favoarea unei interpretări liberale a tratatelor de extrădare, în special atunci când se analizează problema diferențelor de natură tehnică dintre tipuri similare de infracțiuni.¹²

Pe de altă parte, rolul "dublei incriminări" este acela că ea definește caracterul criminal al actului. În acest caz, diferențele posibile care, în mod inevitabil, sunt inerente la determinarea componentelor de infracțiuni în baza legislației statului solicitant și a celui solicitat, nu ar trebui să împiedice extrădarea persoanei decât în cazul în care sunt prevăzute de tratate internaționale sau legile naționale alte motive de refuz al extrădării. După cum menționează V. Cavallo, pentru extrădare este suficient ca actul să fie incriminat în baza legislațiilor statului solicitant și solicitat. Alte caracteristici ale actului nu ar trebui să fie luate în considerație.¹³

Trebuie să recunoaștem că suntem de acord cu C. Bedi, care subliniază că realizarea extrădării nu necesită o coincidență a denumirii juridice a actului, fiind suficient ca actul care constituie o crimă în statul solicitant, să fie incriminat în statul în care rugărilor este căutat în vederea extrădării.¹⁴

Se cere a fi menționată, în acest sens, o decizie din 1992 a Curții Supreme de Justiție a Canadei asupra cazului *U.S. vs Moscow II*. SUA a cerut Canadei să extrădeze o persoană acuzată de exportarea ilegală a echipamentelor de înalte tehnologii și comunicarea informațiilor false serviciului vamal al SUA. Temeiurile juridice pentru extrădare erau prevăzute în Tratatul privind extrădarea

dintre SUA și Canada din 1971, care, cu toate acestea, nu conținea declarațiile false în lista infracțiunilor pasibile de extrădare. Cu toate acestea, Curtea Supremă de Justiție a Canadei a recunoscut extrădarea persoanei justificată, deoarece, în conformitate cu legislația Canadei, act al infractorului ar putea fi calificat ca o declarație falsă, iar infracțiunea respectivă făcea parte din lista infracțiunilor pasibile de extrădare.¹⁵

Cu toate acestea, calificarea juridică a infracțiunii în conformitate cu legislația ambelor state interesate nu este o condiție suficientă pentru extrădare. O altă cerință, la fel de importantă, este posibilitatea de condamnare pentru actul de extrădare cu o pedeapsă privativă de libertate pentru o perioadă convenită de comun acord. Anume criteriul gravității pedepsei servește drept bază pentru determinarea gamei de infracțiuni pasibile de extrădare.

Farouk Yerem remarcă faptul că calificările acțiunilor unei persoane ca fiind criminale în conformitate cu legislația părților în cauză nu poate fi considerată o bază satisfăcătoare pentru extrădarea acesteia, fiind necesar să se aibă în vedere faptul că actul ar trebui să fie pedepsit cu închisoare, pentru o perioadă convenită de comun acord.¹⁶

Potrivit specialiștilor, această metodă (adică determinarea infracțiunilor pasibile de extrădare în baza criteriului gravității pedepsei) este cea mai reușită, deoarece permite extrădarea infractorilor, fără de cercetări legale complexe privind componenta de infracțiune, legislația în vigoare etc.¹⁷ Mai mult decât atât, această metodă prevalează atât în practica juridică internațională, cât și în cea națională.

În conformitate cu p. 1, art. 2 din Convenția Europeană de extrădare din

1957, extrădarea se aplică în cazul infracțiunilor pentru care în conformitate cu legislația statului solicitant și a celui solicitat se pedepsește cu închisoare de, cel puțin, un an sau cu o altă pedeapsă mai severă.¹⁸ Convenția cu privire la asistența juridică în cadrul CSI în art. 66, p.2 („Obligativitatea extrădării”) prevede că extrădarea pentru urmărirea penală se face pentru asemenea acte, care în conformitate cu legislația părții solicitante și a celei solicitate sunt pasibile de pedeapsă și pentru care se prevede pedeapsă privativă de libertate pentru un termen de, cel puțin, un an sau cu o altă pedeapsă mai severă.¹⁹

Cu toate acestea, evoluțiile recente din cadrul Uniunii Europene constituie o abatere de la practică tradițională cu privire la regula „dublei incriminări”. Articolul 3, al.1 al Convenției din 1996 privind extrădarea între statele membre ale Uniunii Europene prevede că criteriul „dublei incriminări” nu se aplică în cazul în care statul solicitant cere extrădarea pentru o infracțiune care se pedepsește conform legislației proprii cu, cel puțin, un an de închisoare și care este calificată ca o conspirație sau o asociație de a comite o infracțiune teroristă (așa cum aceasta este definită în Convenția Europeană din 1977 pentru reprimarea terorismului), infracțiuni legate de consumul de droguri, infracțiuni sau alte forme ale crimei organizate, sau alte acte de violență împotriva vieții, integrității fizice sau libertății persoanei, fie crearea unui pericol colectiv pentru persoane.

Chiar și într-o regiune atât de integrată ca Europa, aceste dispoziții s-au dovedit a fi dificile de acceptat pentru multe state.²⁰ În consecință, art. 3, al. 3 prevede posibilitatea de a formula rezerve pentru

statele membre ale UE care nu doresc să aplice al.1, art. 3 în toate sau doar în anumite împrejurări specificate, chiar dacă statele care au formulat asemenea rezerve sunt obligate în baza al.4, art. 3 de a face posibilă de extrădare orice persoană care, intenționat și conștient, contribuie la comiterea de către un grup de persoane, care acționează în scop comun, a oricărei dintre infracțiunile prevăzute la al.1, art. 3, chiar dacă persoana respectivă nu participă *de facto* la executarea infracțiunii sau infracțiunilor în cauză.

Rezerve la al.1, art. 3 al Convenției au fost formulate de către Austria (pentru infracțiuni care nu se pedepsesc în conformitate cu legislația austriacă), Belgia, Danemarca (pentru infracțiuni care nu se pedepsesc conform legii daneze), Luxemburg (în legătură cu unele cerințe din legislația națională), Olanda și Suedia.²¹

Regimul mandatului de arest european care din 1 ianuarie 2004 a înlocuit în cadrul UE precedentul regim de extrădare cu un sistem de transfer al țugariilor în cadrul Uniunii, în mod automat a desființat cerința „dublei incriminări” pentru o listă vastă de infracțiuni (mai mult de 30 de infracțiuni, în cazul în care acestea se pedepsesc în conformitate cu legislația statului-membru emitent cu o pedeapsă privativă de libertate sau ordin de detenție pentru o perioadă maximă de, cel puțin, trei ani, așa cum sunt definite de legislația statului emitent)²², permițând însă aplicarea acestui principiu pentru alte acte care constituie infracțiuni în conformitate cu legislațiile statelor-membre care execută mandatul european de arestare (al.4, art.2).

Aceste evoluții au generat îngrijorări, deoarece atât regula „dublei incriminări”, cât și cea a specialității (care, de asemenea, au suportat modificări) sunt

considerate a fi garanții esențiale pentru protecția drepturilor omului afectate de o cerere de extrădare.²³ Deși uneori se menționează că astfel de măsuri ca cele stabilite în cadrul instrumentelor menționate mai sus sunt acceptabile doar în UE – numai pentru statele membre – în care sunt în vigoare suficiente garanții în ce privește drepturile omului, astfel de preocupări trebuie examinate cu atenție, deoarece punerea în aplicare a garanțiilor procedurale și a celor din cadrul procesului de extrădare variază semnificativ de la un stat la altul.

4. Principiul specialității

În cazurile în care o persoană este trasă la răspundere pentru o infracțiune care s-a aflat la baza extrădării sale, nu apar probleme, deoarece în această situație, urmărirea penală se efectuează în limitele desemnate în cererea de extrădare. Însă o persoană poate comite infracțiuni despre care nu era cunoscut la momentul extrădării sale. De asemenea, nu poate fi exclusă situația când infracțiunea este comisă după extrădare. În asemenea cazuri apare întrebarea dacă persoana poate fi urmărită penai pentru o infracțiune care nu a fost menționată în cererea de extrădare și nu a fost considerată de către statul solicitat ca temei pentru extrădare?

Ca regulă, părțile interesate la examinarea problemei extrădării se bazează pe *principiul specialității*, în conformitate cu care statul solicitant poate urmări penal persoana extrădată doar pentru infracțiunea/infracțiunile menționate în cererea de extrădare și nu o poate învinui de alte infracțiuni comise înainte de extrădare, cu excepția cazului în care statul solicitat consimte.²⁴ Ca și în cazul principiului “dublei incriminări”, este decisiv tipul comportamentului criminal și nu termenul specific utilizat în conformitate cu legislația statului străin.²⁵

Regula specialității nu se mai aplică dacă persoana în cauză, după ce a fost extrădată, a părăsit teritoriul statului solicitant și apoi a revenit benevol în acesta sau nu a părăsit teritoriul statului solicitant într-un anumit interval de timp după ce a fost liber s-o facă (art. 14, al.1 al Convenției Europene din 1957 cu privire la extrădare; art.13 al Convenției Interamericane din 1981 cu privire la extrădare; art. 66, al.1 al Convenției de la Minsk din 1993; art. 14 al Tratatului-model ai ONU cu privire la extrădare).

Strâns legată de principiul specialității este regula conform căreia statul sollicitant nu are dreptul să reextrădeze persoana unui stat terț, pentru o infracțiune săvârșită înaintea extrădării sale, fără acordul statului care prinul a acordat extrădarea (art. 15 al Convenției Europene din 1957 cu privire la extrădare; art. 14 al Tratatului-model al ONU cu privire la extrădare; art. 80, al.2 al Convenției de la Minsk din 1993). Acesta din urmă are dreptul de a solicita documentele prezentate de către statul terț în sprijinul cererii sale de extrădare (art. 15 al Convenției Europene din 1957 cu privire la extrădare).

După cum se indică în literatura de specialitate, regula specialității este universal recunoscută, și, în consecință, a dobândit statutul de principiu general al dreptului internațional.²⁶ În acest sens, M. Bassiouni susține că “*specialitatea, în virtutea distribuției sale vaste în practică, este foarte des citată ca principiu, ca normă a dreptului internațional general.*”²⁷ Astfel, este important să evidențiem universalitatea specializării, care se bazează pe factori importanți care caracterizează regula dată.

În primul rând, noțiunea de specialitate este derivată de la noțiunea suveranității

de stat. Statul solicitant nu este capabil să-și exercite jurisdicția asupra individului, dacă statul solicitat nu va coopera cu el. Dacă statului solicitat, în conformitate cu suveranitatea sa, îi aparține din start dreptul de a refuza extrădarea pentru unele infracțiuni, acesta trebuie, de asemenea, să dețină și dreptul de a împiedica includerea acestor infracțiuni în procesul de judecată după ce extrădarea a avut loc.²⁸

Nerespectarea exigențelor în caz de extrădare în ce privește urmărirea penală a persoanei fără consimțământul statului care l-a extrădat ar putea conduce la o încălcare a bazelor fundamentale ale extrădării, așa ca, de exemplu, „excluderea crimelor politice”. Statul solicitant care nu se conformează principiului specializării, poate urmări persoana pentru un act care nu constituie infracțiune în conformitate cu legislația statului solicitat, sau să-l acuze de comiterea de acte de natură politică. Între timp, extrădarea, în aceste condiții, ar fi imposibilă și statul solicitat ar fi respins cererea de extrădare. Marea majoritate a tratatelor internaționale și a legislațiilor naționale în materie de extrădare nu permit extrădarea în astfel de circumstanțe.²⁹

În al doilea rând, funcția primordială a principiului specializării este de a proteja persoana extrădată, de a limita urmărirea penală a acesteia doar pentru actul, care a permis statului solicitat să ia o decizie pozitivă privind extrădarea. În acest sens, regula specializării reprezintă o importanță limitare a abuzului posibil al autorităților statului căruia i s-a extrădat persoana.

După cum este bine cunoscut, acuzațiile penale urmate de condamnare, au la bază diferite infracțiuni. În acest caz, cu cât mai periculoasă este infracțiunea, cu atât mai grave sunt consecințele sale, iar sancțiunile - mai severe. La rândul său, o condamnare

pentru o infracțiune gravă sau foarte gravă presupune un regim mai riguros de ispășire a pedepsei, posibilități limitate de eliberare condiționată etc. Cu alte cuvinte, orice depășire a limitelor actelor prevăzute în cererea de extrădare poate agrava în mod semnificativ situația persoanei. Prin urmare, una dintre cele mai importante funcții ale regulii specialității constă în protecția drepturilor fundamentale ale ființei umane.³⁰

Rolul și importanța principului specialității în calitate de unul dintre postulatele fundamentale ale extrădării au fost confirmate și de către jurisprudență. Una dintre cauze care a intrat în componența multor publicații privind extrădarea a fost examinarea de către Curtea Supremă a SUA a cauzei *USA vs Rauscher*.³¹ În acest caz, Curtea a stabilit că persoana extrădată Statelor Unite de către un stat străin poate fi condamnată doar pentru infracțiunea pentru care a fost condamnată și pentru care a fost extrădată.

Un interes considerabil pentru înțelegerea și interpretarea principiului specializării a prezentat, de asemenea, în cauza *USA vs Sensi*. În acest caz, guvernul Statelor Unite a cerut Marii Britanii extrădarea unei persoane acuzate de comiterea a 26 de infracțiuni. După audierea la Londra în fața curții, care a stabilit, în special, că dintre actele pentru care persoana este acuzată, 18 sunt înscrise în legislația penală a Marii Britanii, extrădarea a fost acceptată. Ulterior, Sensi a fost condamnat pentru comiterea a 21 de infracțiuni și achitat pentru cinci.

Condamnatul a insistat asupra faptului că, în acest caz, este o încălcare a principiului specializării pentru că el nu a fost extrădat pentru toate crimele care au fost cuprinse în actul de acuzare. El a

subliniat că decizia instanței de la Londra a fost bazată pe acuzarea în baza a 18 infracțiuni în loc de 26, care i-au fost imputate în Statele Unite. Cu toate acestea, instanța a respins argumentele reclamantului și a indicat că principiul specializării a fost respectat. Cererea de extrădare cuprindea cele 26 de infracțiuni, care i-au fost imputate, iar achitarea ulterioară în baza câtorva puncte nu poate fi considerată ca o încălcare a regulii specializării. În același timp, pentru a-și sprijini verdictul, instanța s-a referit la cazul *USA vs Rauscher*.¹²

Astfel, extrădând autorul infracțiunii, statul pe teritoriul căruia acesta se află, se bazează pe faptul că limitele urmăririi acestei persoane vor fi limitate doar la actele indicate în cererea de extrădare. Depășirea cererii de extrădare ar conduce la încălcarea regulilor convenite care reglementează extrădarea infractorilor și ar putea contribui la o creștere inadecvată a urmăririi penale. Puneră în aplicare a extrădării afectează domeniul relațiilor interstatuale, și depășirea limitelor cererii de extrădare este posibilă doar cu acordul părții care extrădează autorul infracțiunii. Nu este o întâmplare faptul că practica juridică a asimilat principiul specialității care a fost consacrat în numeroase tratate internaționale.

Este oportun să menționăm că, la fel ca și principiul "dublei incriminări", regula specialității a suportat unele modificări în urma recentelor transformări din cadrul Uniunii Europene. În conformitate cu art. 9 al Convenției din 1995 privind procedurile simplificate de extrădare între statele-membre ale Uniunii Europene, statele-membre pot face o declarație că regula specialității nu se aplică în cazul în care persoana în cauză consimte la extrădare,

fie consimte la extrădare și renunță în mod expres la dreptul său ce decurge din regula specialității. O asemenea declarație a fost formulată de către Austria, Danemarca, Finlanda, Germania, Grecia, Luxemburg, Olanda, Spania, Suedia și Marea Britanie.³³ Condițiile pentru un asemenea consimțământ sunt prevăzute în art. 7 din Convenție care prevede, *inter alia*, că acordul trebuie să fie dat în fața unei autorități judiciare competente a statului solicitat, în mod voluntar și în deplină cunoștință de consecințe, și că perscna în cauză are dreptul la asistență juridică în acest scop. Renunțarea la dreptul ce decurge din regula specialității nu poate fi revocată, cu excepția cazului în care statele-membre decid altfel (în Danemarca, Finlanda și Suedia un asemenea consimțământ poate fi revocat).³⁴ În conformitate cu art. 13 din Convenție, sunt, de asemenea, inaplicabile dispozițiile referitoare la reextrădare așa cum sunt consacrate în art. 15 al Convenției europene din 1957 privind extrădarea.

În ceea ce privește principiul specialității, art. 10, al. 1 din Convenția UE din 1996 privind extrădarea între statele-membre ale Uniunii Europene prevede că acordul statului solicitat pentru urmărirea penală sau condamnarea unei persoane pentru infracțiuni, altele decât cele pentru care aceasta a fost extrădată nu mai este necesar dacă acest lucru nu conduce la privarea de libertate a persoanei în cauză sau, în cazul extrădării în vederea executării unei pedepse privative de libertate sau a privării de libertate din alte motive, în cazul în care persoana a renunțat în mod expres și concret de a beneficia de regula specialității. În conformitate cu al. 3, art. 10 renunțarea trebuie să fie voluntară și în deplină cunoștință de consecințe, în fața

autorităților judiciare competente ale statului solicitat, persoana având dreptul la asistență juridică în acest sens. Art. 11 prevede prezumția consimțământului statului solicitat, care a făcut o declarație în acest sens în ceea ce privește relațiile sale de extrădare cu alte state membre care au făcut o declarație similară (o asemenea declarație au făcut Austria, Germania și Marea Britanie). În plus, art. 12, al. 1 al Convenției UE din 1996 privind extrădarea între statele-membre ale Uniunii Europene elimină interdicția de reextrădare altui stat fără acordul unui stat-membru, deși statele-membre pot declara că acestea continuă să aplice principiul cuprins în art. 15 din Convenția europeană din 1957 privind extrădarea. În acest sens, Danemarca, Grecia, Luxemburgul, Olanda, Portugalia și Suedia au declarat că art. 15 al Convenției Europene din 1957 privind extrădarea va continua să se aplice până când persoana în cauză va consimți la reextrădare, Belgia a declarat că art. 15 continuă să se aplice fără vreo excepție.³⁵

Odată cu intrarea în vigoare a Deciziei-cadru din 13 iunie 2002 privind *mandatul european de arestare* și procedurile de transfer între statele-membre, principiul specialității este, în fond, menținut (art. 27, al. 2), deși statele-membre pot face o declarație în care să-și acorde

consimțământul prealabil pentru urmărirea penală, condamnarea sau deținerea în scopul ispășirii unei pedepse privative de libertate pentru o infracțiune comisă înainte de extrădare, având ca efect faptul că regula specialității nu va fi aplicată între acestea (art. 27, al. 1).

În afară de aceasta, regimul *mandatului european de arestare* păstrează excepțiile de la principiul specialității așa cum acestea figurează în tratatele europene de extrădare anterioare (art. 27, al. 3 litera "a-e" și "g") și, în plus, prevede că regula specialității nu se aplică în cazul în care persoana a renunțat după extrădare în mod expres la dreptul ce decurge din regula specialității cu privire la infracțiunile săvârșite înainte de extrădare (art. 27, al. 3, lit. "f"). Statele-membre pot face, de asemenea, o declarație de instituire a unei prezumții de consimțământ privind reextrădarea unei persoane predate în baza unui Mandat European de Arestare (art. 28, al. 1). Este interesant de remarcat că aceste dispoziții, care permit, în același timp, excepții, sunt totuși mai aproape de cerințele aplicate în mod tradițional în legislația din materia extrădării decât propunerea anterioară a Comisiei UE privind eliminarea principiului specialității și o aplicare foarte limitată a principiului dublei incriminări.³⁶

BIBLIOGRAFIE

¹ Kapferer, S., *The Interface between Extradition and Asylum*, United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), 2003. - P. 14.

² Ibidem.

³ Shaw, M. N., *International Law*, 4th edn., Cambridge University Press, Cambridge, 1997. - P. 696.

⁴ Swart, B., *Arrest and Surrender // The Rome Statute of the International Criminal Court: A Commentary*. - P. 159.

⁵ Bassiouni, M. C., *International Extradition and World Public Order*, A.W. Sijthoff,

Leyden, 1974. - P. 106-112.

⁶ Finch, G.A., *The Eisler Extradition Case* // *American Journal of International Law*, 1949, Vol. 43. - P. 487; Harris, D., *Cases and Materials on International Law*, London, 1983. - P. 418.

⁷ Сафаров, Н.А., *Экстрадиция в международном уголовном праве*, Москва, 2005. - С. 54.

⁸ Lammasch, H., *Auslieferungspflicht und Asylrecht. Eine Studie über Theorie und Praxis des Internationalen Strafrechts*. Leipzig, 1887, B. 1. s. 56

⁹ Сафаров, Н.А., *Экстрадиция в международном уголовном праве*, Москва, 2005. - С. 54.

¹⁰ Oppenheim, L., *International Law*, London, 1955, Vol. 1. - P. 701.

¹¹ Shearer, I.A., *Extradition in international law*, London, Butler & Tanner Ltd, 1971. - P. 37.

¹² Hudson, M.O., *The Factor Case and Double Criminality in Extradition* // *American Journal of International Law*, 1934, Vol. 28. - P. 274; Borchard, E., *The Factor extradition Case* // *American Journal of International Law*, 1934, Vol. 28. - P. 742.

¹³ Cavallo, V., *Dritto penale*, Napoli, 1972. - P. 455.

¹⁴ Bedi, S., *Extradition: A Treatise on the Laws Relevant to the fugitive offenders within and with the Commonwealth countries*, New York, William S. Hein & Co., Inc., 2002. - P. 76.

¹⁵ Лукашук, И.И., Наумов, А.В., *Выдача обвиняемых и осужденных*, Москва, 1998. - С. 53-51.

¹⁶ Erem, F., *Türk Ceza Hukuku, Cilt: I. Genel Hükümler*. Ankara, 1995. - P. 221.

¹⁷ Галенская, Л.Н., *Международная борьба с преступностью*, Москва, 1972. - С. 127.

¹⁸ *Международные акты о правах человека. Сборник документов*. Москва, 1998. - С. 589.

¹⁹ Convenția CSI de la Minsk din 1993 privind asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală din cadrul CSI // http://www.cis.minsk.by/russian/ssg_7_10_2002_kishinev/ssg/1062717.html.

²⁰ Kapferer, S., *The Interface between Extradition and Asylum*, United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), 2003. - P. 25.

²¹ Ibidem. - P. 26.

²² Article 2(2) of the Council Framework Decision 584/13.06.2002 for the creation of the European Arrest Warrant and the Surrender Procedures between Member States, OJL 190, 18.7.2002 // www.eurowarrant.net

²³ *Ligue des Droits de l'Homme: Note relative a la proposition de decision-cadre du Conseil relative a la lutte contre le terrorisme ainsi qu'a la proposition de decision-cadre du Conseil relative au mandat d'arret europeen et aux procedures de remise entre Etats membres*, 22 October 2001, Liberty, Briefing on the Extradition Bill, 2-nd reading in the House of Commons, November 2002. - P. 30-31.

²⁴ Zadri, A., *Le principe de la specialite de l'extradition au regard des droits de*

l'homme, Librairie Generale de Droit et de Jurisprudence, Paris, 1992. - P. 181.

²⁵ Gilbert, G., Transnational Fugitive Offenders in International Law, Martinus Nijhoff Publishers, The Hague, Boston, London, 1998. - P. 197.

²⁶ Stanbrook, I., Stanbrook, C., Extradition: Law and Practice, 2-nd edn., Oxford University Press, Oxford, 2000. - P. 47.

²⁷ Bassiouni, M.C., International Extradition: United States Law and Practice, 3-rd ed., New York, 1996. - P. 430.

²⁸ Wilkitzki, P., Article 101 - Rule of Speciality // Commentary on the Rome Statute of the International Criminal Court: Observer's Notes, Article by Article, Baden-Baden, 1999. - P. 1148.

²⁹ Сафаров, Н.А., Экстрадиция в международном уголовном праве, Москва, 2005. - С. 64.

³⁰ Stanbrook, I., Stanbrook, C., Extradition: Law and Practice, 2-nd edn., Oxford University Press, Oxford, 2000. - P. 47-65.

³¹ Сафаров, Н.А., Экстрадиция в международном уголовном праве, Москва, 2005. - С. 65.

³² Ibidem. - P. 66.

³³ Kapferer, S., The Interface between Extradition and Asylum, United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), 2003. - P. 21.

³⁴ Ibidem. - P. 22.

³⁵ Nilsson, H., International cooperation to combat transnational organized crime – with special emphasis on mutual legal assistance and extradition, UNAFEI, Resource Material Series No. 57, September 2001. - P. 46-47 // <http://www.unafei.or.jp/pdf/57-05.pdf>

³⁶ Proposed Framework Decision on European arrest warrants, Analysis No. 3 and addendum (16 January 2001) // <http://www.statewatch.org/news/2001/oct/ewarrant.pdf>.

Prezentat: 20 aprilie 2010.

Recenzent: Oleg BALAN, doctor habilitat în drept, conferențiar universitar.